

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 271/2025-60

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Paskalom Milatom, advokátom, Hviezdoslavova 3, Rožňava, proti uzneseniam Mestského súdu Košice č. k. 34C/27/2022-1145 zo 16. októbra 2023 a č. k. 34C/27/2022-1377 z 12. novembra 2024 a jeho postupu v konaní vedenom pod sp. zn. 34C/27/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 14, čl. 15 ods. 1, čl. 16, čl. 17 ods. 1, čl. 19, čl. 22, čl. 24 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 9 ods. 1, čl. 10 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 až 3, čl. 6, čl. 10, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1, čl. 14 ods. 1, čl. 15, čl. 17, čl. 21, čl. 22 a čl. 25 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „dohovor o právach osôb so ZP“) uzneseniami mestského súdu č. k. 34C/27/2022-1145 zo 16. októbra 2023 (ďalej len „uznesenie o oslobodení od SP“) a č. k. 34C/27/2022-1377 z 12. novembra 2024 (ďalej len „uznesenie o zamietnutí sťažnosti“) a postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34C/27/2022 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje napadnuté uznesenia mestského súdu zrušiť, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že bývalý Okresný súd Košice I uznesením č. k. 34C/27/2022-99 z 8. júla 2022 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým (okrem iného) uložil

sťažovateľke špecifikované povinnosti, rozhodol o náhrade trov konania a poučil sťažovateľku o práve podať žalobu vo veci samej.

3. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie v celom jeho rozsahu a súd prvej inštancie ju následne vyzval uznesením č. k. 34C/27/2022-386 z 9. septembra 2022 k splneniu povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie proti uzneseniu súdu o nariadení neodkladného opatrenia vo výške 16,50 eur.

4. Sťažovateľka podaním zo 6. októbra 2022 doručeným súdu osobne do podateľne požiadala o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Elektronickým podaním doručeným súdu 7. októbra 2022 sťažovateľka doplnila dôvody žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

5. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 5Co/66/2023-638 zo 17. apríla 2023, ktoré nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2023.

6. Sťažovateľka uvádza, že elektronickými podaniami doručenými súdu 28. augusta 2023 a 27. septembra 2023 opätovne nežiadala o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, pričom jej pôvodná žiadosť o oslobodenie zo 6. októbra 2022 bola len jednou z príloh týchto podaní.

7. Mestský súd uznesením o oslobodení od SP vydaným vyšším súdnym úradníkom priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. decembra 2024.

8. Proti uzneseniu o oslobodení od súdnych poplatkov sťažovateľka podala sťažnosť z dôvodu jeho zmätočnosti a spôsobenia ujmy. V sťažnosti okrem ďalších skutočností uviedla, že konanie proti nej bolo právoplatne skončené 29. mája 2023, z tohto dôvodu súd konal v rozpore s § 254 ods. 2 Civilného sporového poriadku, keďže rozhodovať o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov môže iba do právoplatného skončenia veci.

9. Mestský súd uznesením č. k. 34C/27/2022-1377 z 12. novembra 2024 sťažnosť sťažovateľky zamietol s odôvodnením, že nie je dôvodná, keďže sťažnosť nebola podaná oprávnenou osobou, pretože aktívnu procesnú legitimáciu na podanie sťažnosti má len ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka namieta, že k vydaniu uznesenia o oslobodení od SP došlo v rozpore s relevantnými právnymi predpismi po rozhodnutí vo veci samej a navyše v napadnutom konaní, v ktorom bola oslobodená od súdnych poplatkov *ex lege*, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Uvádza, že uznesením o oslobodení od SP mestský súd výrazným spôsobom zasiahol do jej osobnej sféry a integrity s cieľom ju ponížiť, pretože mestský súd ním neoprávnene zverejnil nielen osobné údaje o sťažovateľke, ale aj citlivé údaje o jej zdravotnom stave, sociálnom postavení, príjmoch a majetku, ktoré, navyše, získal nezákonným spôsobom. Vydaním uznesenia o oslobodení od SP došlo podľa sťažovateľky i k porušeniu jej ďalších označených základných práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru o právach osôb so ZP.

11. V súvislosti s napadnutým uznesením mestského súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľka uvádza, že je nezákonné, zmätočné a nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň k porušeniu čl. 13 dohovoru.

12. Sťažovateľka namieta, že o sťažnosti proti uzneseniu o oslobodení od SP mestský súd rozhodoval rok, pričom týmto postupom spôsobil zbytočné prieťahy v napadnutom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru o právach osôb so ZP uznesením o oslobodení od SP:

13. Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že rozhodovanie o súdnych poplatkoch (napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a podobne) spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (z novšej judikatúry napr. II. ÚS 224/2018, I. ÚS 85/2024). Rozhodovanie napr. o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. II. ÚS 243/2022, IV. ÚS 531/2024).

14. Aj rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok však musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia situácie predpisom podústavného práva. Zároveň musí odôvodnenie súdneho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne poskytovať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, III. ÚS 78/07).

15. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že v ojedinelých prípadoch je oprávnený zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo (vzhľadom na výšku súdneho poplatku posudzovanú v rámci konkrétnych okolností prípadu a ekonomických možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom) k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jedamski a Jedamska proti Poľsku z 26. 7. 2005, body 60 a 66). Príčinou uvedeného stavu býva najčastejšie úplná rezignácia všeobecného súdu na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu, prípadne nedôsledné vyvažovanie (opomenutie podstatnej „premennej“ pri vyvažovaní). Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy tiež v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie

ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom.

16. V súvislosti s napadnutým uznesením mestského súdu o oslobodení od SP sťažovateľka namieta predovšetkým jeho nezákonnosť z dôvodu, že bolo vydané po právoplatnom skončení konania vo veci samej a navyše v konaní, v ktorom sťažovateľka bola oslobodená od súdnych poplatkov *ex lege*.

17. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie 9. septembra 2022. Sťažovateľka podaním zo 6. októbra 2022 doručeným súdu do podateľne požiadala o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Elektronickým podaním doručeným súdu 7. októbra 2022 doplnila dôvody žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľke bol rozhodnutím Centra právnej pomoci sp. zn. KaKE/19462/2022 z 25. októbra 2022 priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci v napadnutom konaní, ktoré bolo následne právoplatne skončené 29. mája 2023.

18. Podľa § 4 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov od poplatku je oslobodený aj ten, komu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu [zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.].

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov bolo v právnej veci sťažovateľky nadbytočné, keďže úmyslom zákonodarcu bolo práve eliminovať zbytočné rozhodovanie súdov o oslobodení od súdnych poplatkov u osôb, ktorým bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc, aby súdy neboli duplicitne povinné skúmať pomery účastníkov, ktoré už predtým preskúmalo Centrum právnej pomoci. Takémuto účastníkovi postačí predložiť rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci. V právnej veci sťažovateľky je nepochybné, že súd o rozhodnutí o priznaní nároku na právnu pomoc sťažovateľke vedel a napriek tomu o jej žiadosti o oslobodenie rozhodol, preto túto námietku sťažovateľky ústavný súd považuje za dôvodnú.

20. Ústavný súd však konštatuje, že pochybenie mestského súdu, ktorý rozhodol o oslobodení sťažovateľky od súdnych poplatkov napriek tomu, že sa na ňu vzťahovalo oslobodenie priamo zo zákona, nedosahuje ústavne relevantnú intenzitu a jeho dôsledky na hodnotenie spravodlivosti procesu ako celku nie sú v príčinnej súvislosti s namietaným porušením označených základných práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru o právach osôb so ZP tak, ako ich sťažovateľka subjektívne vníma (bod 10 tohto uznesenia). Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru o právach osôb so ZP uznesením o zamietnutí sťažnosti:

21. V súvislosti s napadnutým uznesením mestského súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľka uvádza, že je nezákonné, zmätočné a nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň k porušeniu čl. 13 dohovoru.

22. Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania veci podrobne preskúmal napadnuté uznesenie mestského súdu a zistil, že sťažovateľka podala včas sťažnosť proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom, ktorým jej bolo v plnom rozsahu priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Sudca v odôvodnení uznesenia o zamietnutí sťažnosti poukázal na § 240 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého právo podať sťažnosť proti uzneseniu sa priznáva strane sporu len v tom prípade, ak bolo rozhodnutie vydané v jej neprospech. Rozhodujúcim kritériom pri posudzovaní, či sa rozhodlo v neprospech strany sporu, je porovnanie petitu procesného úkonu strany sporu s výrokom rozhodnutia súdu. Navzájom sa porovnáva ich obsah a rozsah v tom zmysle, či výrok rozhodnutia súdu znevýhodňuje stranu sporu. V intenciách uvedeného potom možno uzavrieť, že rozhodnutie je vydané v neprospech najmä vtedy, ak nebolo návrhu strany sporu vyhovené úplne alebo nebolo vyhovené len sčasti, čo však v danom prípade nemožno konštatovať.

23. Mestský súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktorým jej bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (teda bolo vyhovené jej návrhu v plnom rozsahu), nie je dôvodná, keďže sťažnosť nebola podaná oprávnenou osobou, a preto ju zamietol.

24. Z odôvodnenia predmetného uznesenia možno vyvodit', že mestský súd zamietnutie sťažnosti sťažovateľky primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní tohto uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup mestského súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že mestský súd sa dostatočne vysporiadal so sťažnosťou sťažovateľky, ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, ako dospel k záveru, ktorý viedol v konečnom dôsledku k zamietnutiu sťažnosti, pričom tento záver má oporu v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku.

25. Z uvedeného vyplýva, že medzi uznesením mestského súdu o zamietnutí sťažnosti a označenými základnými právami podľa ústavy, právami podľa dohovoru a dohovoru o právach osôb so ZP, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

26. Uznesenie mestského súdu o zamietnutí sťažnosti je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol i v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní:

27. Podľa § 55 písm. b) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak ústavný súd v tej istej veci koná.

28. Prekážka prv začatého konania (litispencia) bráni tomu, aby na ústavnom súde prebiehali dve konania, prípadne viac konaní v tej istej veci. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania.

29. Ústavný súd konštatuje, že v čase doručenia posudzovanej ústavnej sťažnosti prebieha na ústavnom súde konanie v tej istej veci. Sťažovateľka zastúpená totožným právnym zástupcom v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súde 26. septembra 2024 a vedenej pod sp. zn. Rvp 2590/2024 sa na základe takmer totožnej právnej argumentácie domáha vyslovenia porušenia identického základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

30. Vzhľadom na zistenie, že ústavný súd v identickej veci sťažovateľky v čase doručenia ústavnej sťažnosti už koná, bolo potrebné z dôvodu prekážky prv začatého konania ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. b) zákona o ústavnom súde (obdobne napr. II. ÚS 203/2019, II. ÚS 203/2020).

31. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu